

א [טו"ש"ע א"ח סימן קע
סעיף ט:]

לענין רש"י‏^[…]
דושיבירי"ר. לגמול (ילד).

מוסף רש"י

מי גרם לשאול שניש
בבבעה. דנחלי שנה
רשונה קרת ונברה עליו
מיסה אלה שעמדה לו תפלת
שמואל (בחיים קי"ח). בקרי.
רואה קרי (מגילה טו).

רבינו חננאל

והוב בעא מיניה, כתיב ויהי
כי זקן שמואל וגו', מי קש
כולי האי, והאמר מר
במסכת מועד (במשקין)
מת בן חמשים [ויהיו]
שנה זו היא מיתתו של
שמואל הרמתי. אמר ליה
הכי אמר ר' יוחנן, זקנה
הקפיץ הקב"ה עליו,
שנאמר (יהי כי זקן
שמואל) נחמתי כי המלכתי
את שאול למלך, ויחר
לשמואל וזעק אל ה' כל
הלילה, אמר לפניו רבונו
של עולם שקלטני כמשה
ואהרן כו'. עד מי גרם
לשמואל לישב שתי שנים
ומחצה בבבעה, תפלתו של
שמואל הרמתי, ומי מידחי
גברא מקמי גברא, אין,
שנאמר הצבתי בבימים
הרגמים באמרי פי,
במעשיהם לא נאמר אליו,
באמרי פי, אלמא מדחי
גברא מקמי גברא. אין
אומרין דבר הלכה בסעודה
שנא יקדים קנה לושת
ויבא ליהי סכנה, (ותתקל
הסעודה). בתי דברין א'
ליה הכי אמר ר' יוחנן,
יעקב אבינו לא מת,
שנאמר כי הנני מושיעך
מרחוק ואת זרעך מארץ
שבטים וגו', מקיש יעקב
לזרעו, מה זרעו בחיים אף
הוא בחיים.

רבינו גרשום

ומאי ניהו ע"ז. דכתיב פן
תשחיתוך ועשייתם פסל,
ואמר כל מקום שנאמר
השחתה אינו אלא דבר
ערוה וע"ז, ע"א, מאי ניהו
ע"ז, כלומר, כשהוא עובר
הני תרי ע"ז ודקריים
וכותיים. ומגלן דהאי קרא
כי שהים רעות משמע ע"ז,
כתיב הכא כו'. לא בטלו
מעשה ירהין בחייהן.
משכן. מרגני כל עם
אבתריה. דאמרי לפי
שחטא מת בחור. קפצה
עליו זקנה, ולא רנני עליה,
דסבר זקן הוא. אלא באמרי
פי, כגון שמואל. ביודעה
ומכירה.

רַמְבַּי סיב שמואלֿ והא בר נ"ב שנין הוה וכו'.^(א)ועתה^(ב) (אפי')חיי שמואל נ"צ שנה שהרי בשנה ראשונה שהיה עלי ממונה לכו"ג נולד שמואל כדכתיב (שמואל ב א ב) ועלי יושב כלומר אותו יוס נמישב ונתמנה ועלי היה נציא ושופט ארבעים שנה כדמפרש בקרא ושמואל היה נציא ושופט י' שנים קודם מלכות שאול כדאיתא בקדר עולם נמלא שהיה שמואל בן מ"ט שנה כשפסק מלהיות שופט וחלי שנה שבשנה ראשונה שהיה עלי נציא נולד ותרתין שנין ופלגא לשאול המלך הרי נ"צ שנין ולהכי קא פריך ומי סיב ומורי ש"י חשיב הני ארבעים שנה דעלי קודם שנשבה הארון ונחלומו יוס שנשבה מת כדכתיב ויהי כהזכירו ארון האלהים ויפול אחורנית ותשבר מפרקתו וגו' והארון היה צבית אבינדב צגשבה ועשרים שנה כדכתיב (שמואל א ז) וירצו הימים והיה עשרים שנה וינהו כל בית ישראל אחרי ה' ומיד כשמלך דוד צירושלים דהיינו לאחר כשמלך צבצרון בשבע שנים ומנחה הביאו לשם אֵל וחשבו ארבעים שמה עלי אבינדב היינו ששים נמלא שהיה עם עשרים שנה שהיה הארון צבית אבינדב היינו ששים נמלא שהיה ששים שנה משולד שמואל עד שבה הארון צירושלים אע"ג דנולד בשנה הראשונה א"כ נכי לפחות חני שנה (ה) דהריון אותן בשבע חדשים (ו) היה הארון בשדה פלגמים דלא קא חשיב ומלי' להנהו דשעת הריון נמלא שהיה שמונה שנים ממימת שמואל עד שבה הארון ליירושלים שהיה היה ששה חדשים ממימת שמואל קודם שמשחו דוד למלך צבצרון ומלך שם שבע שנים ומנחה ומיד מלך צירושלים והציא הארון ועתה הסר שמונה שנים מן ששים שנים שהיה משולד שמואל עד הבאת הארון וישאר נ"צ שנים: **יעקב אבינו לא מת**. וכן משמע (ח) דכתיב יגוע ולא כתיב וימת כדמפרש בסוטה (דף יג.)

גצי מעשה דחושבים:

ביודעה ומכירה קאמינא. פי' ביודעה שבה עליה ומכירה שראה אותה:
מלקוש

לידי סכנה בתר דסעוד א"ל הכי א"ר יוחנן יעקב אבינו לא מת א"ל וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא א"ל מקרא אני דורש שנאמר ^א ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים א"ר יצחק ^ב כל האומר רחב רחב מיד נקרי א"ל רב נחמן אנא אמינא ולא איכפת לי א"ל כי קאמינא ביודעה ובמכירה ^ג (ובמזכיר את שמה) כי הוו מיפטרי מהדרי א"ל ליברכן מר אמר ליה אמשול לך משל למה"ד לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו אבל מפירותיו ושתה מומימו וישב בצילו וכשביקש לילך אמר אילן אילן במה אברכך אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין הרי פירותיך מתוקין שיהא צילך נאה הרי צילך נאה שתהא אמת המים עוברת תחתך הרי אמת המים עוברת תחתך אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו

מאימתי פרק ראשון תענית

שקולה נשים. דכותיים וקדריים כדמפרש שהרעו משיניהן לא הבינו מהן דכותיים וקדרים (א) אע"פ שיראתם פחותה לא ראו להמיר ועמי המירו באחר ולא עוד אלא בלא יועיל: **והאמר מר**. כמותו של שמואל הרמתי (ב) ולא

^ו כרת היא. כמסכת שמחות (פ"ג)

מפרש מת צדק שנים זו היא מיתת כרת צדק וכן זו היא מיתת אסכרה: ימיו של שמואל נ"צ שנה דכתיב (ג) עד יגמל הנער וגו' דשיצירי"ר בלע"ז וכ"ד חדשים נקרא תינוק וכתיב (שמואל ב א ב) וישב שם עד עולם עולמו של לוי חמשים שנה שנאמר (במדבר ח) ומגן חמשים שנה ישוב מנצבא העבודה (ד) צבכורות) ירושלמי ובסדר עולם תמלא כשני לפין תוספת על זה: **קפלה**. הלצין שערו: **נחמתי**. ולכה הקצ"ה להורגו מיד: **שקלטני כמשה ואהרן דכתיב משה ואהרן כהנינו ושמואל בקוראי שמו וגו'**.

שזין הן: **מעשה ידיוה**. יהושע אף הוא היה תלמידו של אהרן כדאמר' דעירובין (דף נד: גז) יאל משה ושנה להן אהרן פירקו: **כי זוטר**. בחור: **מרנני כולי עלמא אכסריה**. דלמרי מדמית זוטר שמה ח"ו עזירה היתה צו: **וכי מה ענין גבעה בנימין אלל רמה**. זהר אפרים: **שישב צ' שנים ומנחה**. כדמפרש בסדר עולם שמלך מחצית שנת עשתי עשרה ושנים עשרה ושלושה עשר ושמואל מת בתוך שנת שלש עשרה לסוף שמונה חדשים: **מי מידחי גברא כו'**. דלדחי שמואל מקמי דוד: **במעשיהם לא נאמר**. דמשמע צעבור חטא: **אלא נחמתי פי**. מפני דבר שגזרתי כגון האי מעשה דשמואל: **שמה יקדים קנה**. כשיוליא הקול נפתח אותו כועב שעל פי הקנה וכנס צו המנחל ומסתכן ולפיכך לא אומר לך כלום. מאכל ל ומשתה הולך דרך חוטט: (ט) ה"ג **לימא לן מר מייני**. ולא גרסינן מד לחצריה: **לא מת**. אלא חי הוא לעולם: **צדקי**. וכי צונס ספדו ספדיא וחנטו חנטיא דכתיב ציה (בראשית ט) ויחנטו (איתו) ויספדו (לו): **מקרא אני דורש**. והאי דחנטו חנטיא סבורים היו שמת: **מה זרעו נחיים**. כשהוא מקנץ את ישראל מארץ שצים החיים הוא מקנץ שזן בשצי שהמתים אינן בשצי: **אף הוא נחיים**. שיציאלו צגולה כדי לגאול את בניו לעיניו כמו שמצינו בצמצים וירא ישראל וגו' ודרשינן ישראל סגל. ודחנטו חנטיא דמנה להם שמת אלל חי היה: **כל האומר רחצ רחצ מיד נקרי**. נעשה צעל קרי: **לא איכפה** לי. איני חושש: **ביודעה**. היינו נמי מכירה: **כי הוה מיפטרי**. רב נחמן מרב יאחק: **והיה יליו נאה**. שזה לריך לאדם עייף לגוח מחמתיו: **ופירוסיו ממוקין**. לרעב: **ואמה המים**. למלא:

יהיו

מסורת הש"ס

(א) (ג'ל כבודן, ג) מ"ק כח. א [שבת קנג]. (ד) [עמ"ש מוס' גיטין סח. ד"ה וכתבי' (ט) צברכות מת: ותי"ג]. (ו) [מוספתא דטוטה פ"א]. (ז) [ג'ל יונתן]. (ח) מגילה טו. (ט) [לימא שס]. (י) [ג'ל מיתת כרת]. (יא) [שמואל א ב]. (יב) [ג'ל צבכורים פ"ב ה"א ע"ש]. (יג) [ד"ה ה"ג לפי ד"ה שמא]. (יד) [שמות יד]. (טו) [ג'ל אפרים, ע] [ע"י כפ"ק דר"ה דף יא. מהרש"ל].

תורה אור השלם

- פי שתיים רעות עשה עפי אתי עזבו מקור מיס חיים לחצב לקם בארות בארת נשברים אשר לא יכלו הפיגם: ירמיהו ב יג
- פי עברו איי בחיים וראו וקרד שלחו ודתבוננו מאד וראו הן ויהיה פואתו: ההימיר גוי אלהים ויהיה לא אלהים ועמי המיר כבודו בלא יועיל: ירמיהו ב י"א
- ויהי כאשר זקן שמואל יתשם את בניו שפטים לישא"ל: שמואל א ח א
- נחמתי כי המלכתי את שאול למלך פי ישב מאחרי ואת דברי לא הקים ויחר לשמואל ויזעק אל ה' כל הלילה: שמואל א טו יא
- משה ואהרן בכהינו ושמואל בקראי שמו קראים אל ה' והוא יענבם: הלהים צט ו
- וישמע שאול כי נודע דוד ואנשים אשר אתו וישאל יושב בגבעה תחת האשל ברמה ויצינו בידו וכל עבדיו וצבים עקליו:
- על פן הצבתי בגביאים הרגתיים באמרי פי ומשפטך אור יצא: יהושע ו ה
- ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבטים וישב יעקב וישקט וישאנן ואין מחרידי: ירמיהו ל י

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה שקולה טו. נ"צ מלשון רש"י משמע שהיה גורם כותיים עבדים למיס וקדריים עובדן לאש וכו"ה צילקוט ע"ש: (ב) ד"ה והאמר מר כו' של שמואל הכמתי כרת היא נחין שמחות מפרש מת צדק וכך שנים כו' כ"ל ומימת ולא נחמק: (ג) תוב' ד"ה ומי כו' אותן בשבעה חדשים שהיה הארון כו' דשעת הריון ונמצא שהיו שמונה: (ד) ד"ה יעקב כו' וכן משמע מדכתיב ויגוע: